

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Avonturen op een snipperhoop

Na een lange, koude winter en een droog voorjaar waren onze verwachtingen niet hoog gespannen toen we met de Paddestoelenwerkgroep Wassenaarse Parken op 4 juni 1996 naar het landgoed "de Horsten" gingen om te inventariseren. Maar direct bij de ingang aan de Papeweg, achter de fietsenstalling, was het raak: op een hoop houtsnippers stonden prachtige groepen Beurszwammen (*Volvariella gloiocephala*), Blauwplaatstropharia's (*Psilocybe rugosoannulata*) en Hertezwammen (*Pluteus cervinus*). Dus leek het de moeite waard om deze hoop regelmatig te gaan bekijken. De houtsnippers bleken gedeeltelijk afkomstig van naaldhout dat gekapt was omdat het volgens de beheerder niet in de Horsten thuis hoorde.

Op 7 juli stond er opeens een groep mooie witte paddestoeltjes met een witte steel met zwarte schubjes. Na determinatie en verificatie door de mycologen van het Rijksherbarium bleek het te gaan om de Stippelsteelveldridderzwam, *Melanoleuca verrucipes*. En, jawel, met schubjes tot aan de aanhechting van de plaatjes (vgl. het artikel van Frans Tjallingii (1996)). Bovendien stonden er flinke groepen van de Houtsnipperstropharia, *Psilocybe percevalii*. In de weken erna kwamen er steeds leuke dingen tevoorschijn, waaronder *Coprinus auricomus*, de Kastanje-inktzwam, nieuw voor de Wassenaarse parken, en *Pluteus petasatus*, de Zaagselhertezwam. De laatste stond weliswaar niet op bovenbeschreven snipperhoop, maar op een naburige.

Terug naar "mijn" snipperhoop. Op 31 juli stond er een groep prachtige witbepoederde paddestoeltjes, *Leucocoprinus cepistipes*, de Dikvoetplooiparasol, die eigenlijk alleen binnen in gebouwen zou moeten voorkomen. Eén van de leden van de werkgroep was deze al eens tegen gekomen op kantoor in een pot met een Dadelpalm. Maar nu blijkt deze soort ook in de vrije natuur te gedijen. Een paar dagen later, op 4 augustus was het weer raak: *Psathyrella caniceps*, de Conische wolfran Jehod, ook nieuw voor de Wassenaarse parken. Het zijn kleine bruinige paddestoeltjes met witbehaarde hoedjes. Op 22 augustus was *Leucocoprinus cepistipes* weer aanwezig: ik telde 55 grote exemplaren en nog vele kleintjes.

Inmiddels heb ik de boswachters gevraagd de snipperhoop intact te laten, want wie weet wat er nog meer te voorschijn komt!

Literatuur

Tjallingii, F. 1996. *Melanoleuca verrucipes*, de Spikkelsteelveldridderzwam, in Nederland in opmars. *Coolia* 39: 181-188.

Lenie Bakker, Wassenaar

Het Slijmrandkaalkopje: nu ook in het binnenland

Het Herikhuizerveld is een nogal golvend deel van het Nationaal Park Veluwezoom, met eiken-berkenbos, wat grasland en open heidevelden. Dank zij de nogal lemige bodem worden hier nog wel eens (voor de omringende typisch Veluwe zandgebieden) ongebruikelijke paddestoelen gevonden.

Sinds een aantal jaren wordt dit terrein begraaasd door IJslandse pony's. De mest van die beesten is "voer voor mycologen". Zo is bijvoorbeeld *Poronia punctata* (Grote speldeprikzwam) hier al geen bijzonderheid meer. Tijdens onze laatste wandeling vonden we, op oude

mest in het bos, naast *Psilocybe semiglobata* (Kleefsteelstropharia) en *Panaeolus sphinctrinus* (Franjevlekplaat) ook een kleine, wat kleverige "echte" *Psilocybe* met donkerblauw aangelopen uiterste hoedrandje en steelbasis. De lamelsnede bleek als een gelatineus draadje van de lamel aftrekbaar te zijn (net zoals bij *Mycena epipterygia*, de Graskleefsteelmycena) en dat maakt de determinatie eenvoudig: *Psilocybe liniformans*, het Slijmrandkaalkopje.

Volgens het dikke gele boek is deze soort tot nu toe slechts van twee plaatsen uit de duinen bekend, en daarmee zou dit de eerste vondst uit het binnenland zijn. Mogelijk vergaat het deze zwam net zoals bijvoorbeeld *Poronia punctata*, die vanuit een refugium in de duinen nu bezig lijkt het binnenland (terug?) te veroveren. Overigens is *Psilocybe liniformans* niet in de gangbare determinatiesleutels (Moser (1983), Nordic Macromycetes (Hansen & Knudsen, 1992), British Fungus Flora (Watling & Gregory, 1987)) opgenomen; diagnostisch zijn de blauwverkleuring, afstroopbare lamelsnede, afwezigheid van velum en het substraat. Over eventuele hallucinogene eigenschappen is ons niets bekend, al zag het ons bij het verzamelen wel even blauw voor de ogen.

Literatuur

- Hansen, L., Knudsen, H. (eds.). 1992. Nordic macromycetes, vol. 2. Nordsvamp, Copenhagen.
Moser, M. 1983. Die Röhrlinge und Blätterpilze. 5. Aufl. Kleine Kryptogamenflora Bd. II b/2. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart-New York.
Watling, R., Gregory, N.M., 1987. Strophariaceae & Coprinaceae p.p. British Fungus Flora, vol. 5. Royal Botanic Garden, Edinburgh.

Nico en Marjo Dam

Nogmaals het Slijmrandkaalkopje, en de Grote vlekplaat

Ongeveer gelijktijdig met de ontvangst van het bovenstaand stukje over het Slijmrandkaalkopje van Nico en Marjo Dam, kwam Marijke Nauta mijn kamer binnenlopen met een paar doosjes paardemest met daarop een blauwverkleurende *Psilocybe*. Aanvankelijk dachten we aan het Blauwvoetkaalkopje, *P. fimetaria*, maar bij nadere inspectie bleek ook hier de lamelsnede als een elastisch draadje aftrekbaar te zijn: dus wederom *Psilocybe liniformans*, het Slijmrandkaalkopje. Bij duizenden in door paarden beweidde duinvalleien in Meyendel bij Wassenaar. Hieruit blijkt dat begrazing van natuurgebieden de potentiële groeiplaatsen voor (zeldzame) mestpaddestoelen drastisch vergroot. Dit geldt ook voor de zeldzaam geachte Grote vlekplaat, *Panaeolus speciosus*. Over deze paddestoel berichtten Van den Bergh & Noordeloos (1996) al in Coolia naar aanleiding van een vondst in Castricum. Marijke Nauta en Leo Jalink, die al enige jaren het beweidde duin van het Eiland van Rolvers in de Amsterdamse Waterleidingduinen inventariseren, vonden deze soort dit jaar eveneens bij duizenden op koeiemest. De soort trad voor het eerst op in juni, en was tot in november in behoorlijke aantallen te vinden.

Deze waarnemingen noden tot nader onderzoek: weet u een begraasd natuurgebied in uw omgeving: ga eens op de mest kijken, het loont zeker de moeite. In één van de volgende Coolia's hoop ik een determineersleutel te geven van de plaatjeszwammen die u op mest kunt aantreffen.

Literatuur

- Bergh, F. van den, Noordeloos, M.E. 1996. *Panaeolus speciosus* P.D.Orton: nieuw voor Nederland. Coolia 39: 74-77.